

Protocol sociale veiligheid

Violenschool

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid	3
1.2 Uitgangspunten	3
1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling	3
1.4 Leerlingvolgsysteem	3
2. Begripsomschrijving	4
2.1 Wat is pesten?	4
2.2 Rolverdeling bij pesten	4
2.3 Signalering	5
3. Aanpak	6
3.1 Preventief	6
3.2 Curatief	8
3.3 Externe hulp	9
4. Organisatie	10
4.1 Contactpersonen	10
4.2 Scholing	10

1. Inleiding

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft kunt u terugvinden in dit protocol.

1.2 Uitgangspunten

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.
- Wij leggen de nadruk op het bekrachtigen van gewenst gedrag (geven complimenten) en minimaliseren de aandacht voor ongewenst gedrag.

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen.

Wij werken aan de thema's van KIVA, daarnaast geven wij gedragslessen waarin wij aandacht geven aan onze 7 schoolbrede afspraken '**Onze Manieren**' (zie 3.1) en aan de afspraken per bouw (zie 3.1). Verder maakt elke leerkracht in het begin van het schooljaar afspraken voor in de klas samen met de kinderen.

1.4 Leerlingvolgsysteem

Wij gebruiken de KiVa-monitor (vanaf eind groep 4) om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en april van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. De rapporten worden eerst door het KIVA-team gelezen en besproken.

Op basis van de informatie welke de uit de rapporten naar voren komt, worden er met de betreffende leerkrachten afspraken of plannen gemaakt om te zorgen dat de fijne sfeer kan worden gewaarborgd. Het KIVA-team zorgt voor de ondersteuning en de begeleiding.

In de groepen 1 tot midden-groep 4 worden er kind-gesprekken gevoerd. Deze gesprekken worden in Parnassys als noties genoteerd. Indien het nodig is past de leerkracht zijn/ haar lessen aan op wat er op dat moment in de groep speelt.

2. Begripsomschrijving

2.1 Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- *Fysiek: slaan, duwen, schoppen;*
- *Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;*
- *Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;*
- *Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;*
- *Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Facebook en WhatsApp.*

2.2 Rolverdeling bij pesten

In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol *hebben*, maar zich *gedragen* op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- *Pester: initiatiefnemer van het pesten;*
- *Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;*
- *Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;*
- *Slachtoffer: het gepeste kind;*
- *Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;*
- *Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.*

2.3 Signalering

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt.

Het kind:

- *is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;*
- *vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;*
- *wil om onduidelijke redenen thuis blijven;*
- *klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;*
- *komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;*
- *raakt steeds spullen kwijt;*
- *raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);*
- *trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;*
- *is angstig en gespannen;*
- *is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;*
- *heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;*
- *heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;*
- *is chagrijnig, snel boos of lastig;*
- *is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;*
- *weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.*

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest.

Het kind:

- *doet op een overdreven manier stoer;*
- *is tegendraads en opstandig;*
- *kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;*
- *roddelt of verspreidt vervelende geruchten;*
- *is agressief;*
- *heeft slechte schoolprestaties.*

3. Aanpak

De Violschool probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

3.1 Preventie

KiVa-lessen

Wij streven ernaar om, in elke groep, één keer in de twee weken een KiVa- of gedragsles te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming, het bieden van een veilige leeromgeving en het omgaan met elkaar. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze onder meer nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in **tien thema's**, zoals gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten. We laten tijdens elk schooljaar door middel van een jaarplanning alle thema's terugkomen zodat deze bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat. Naast deze lessen besteden wij aandacht aan '**onze manieren**'.

Onze manieren:

1. Ik loop rustig in de school.
2. Ik ga netjes om met materialen van mijzelf en anderen.
3. Ik houd de omgeving en de school netjes.
4. Ik houd rekening met een ander.
5. Ik luister naar een ander.
6. Ik praat ruzie uit.
7. Ik help iemand als dat nodig is.

Elke maand staat één van deze regels centraal.

En **bouwbreed** de volgende manieren:

Groep 1/2:

- Ik groet de leerkracht bij binnenkomst.
- Ik loop met mijn klas mee naar buiten als de school uit is.
- Ik wacht tot de leerkracht mij naar de BSO-medewerker brengt.
- Ik wacht op mijn beurt.
- Ik luister naar het stiltesignaal van mijn leerkracht.
- Ik blijf in de klas tijdens de kring (uitzondering voor specifieke leerlingen).
- Ik blijf bij het spel/werkje dat ik gekozen heb.
- Ik was mijn handen na toiletbezoek.

Groep 3/4/5:

- Ik groet de leerkracht bij binnenkomst en weggaan.
- Ik loop met mijn leerkracht mee naar buiten als de school uit is.
- Ik wacht tot de leerkracht mij naar de BSO-medewerker brengt (groep 3).
- Ik zit op mijn plek als de 2e bel gaat.
- Ik wacht op mijn beurt.
- Ik luister naar het stiltesignaal van mijn leerkracht.
- Ik blijf in de klas tijdens de instructie.
- Ik werk stil en zelfstandig (laat een ander met rust).
- Ik laat het aan de leerkracht zien als ik hulp nodig heb/iets wil zeggen.
- Ik was mijn handen na het plassen.
- Ik zit op mijn stoel tijdens eten en drinken.

Groep 6/7/8:

- Ik groet de leerkracht bij binnenkomst en weggaan.
- Ik zit op mijn plek als de 2e bel gaat.
- Ik wacht op mijn beurt.
- Ik luister naar het stiltesignaal van mijn leerkracht.
- Ik blijf in de klas tijdens de instructie.
- Ik laat het aan de leerkracht zien als ik hulp nodig heb/iets wil zeggen.
- Ik gebruik "mijn eigen" toilet en was mijn handen na het plassen.
- Ik zit op mijn stoel tijdens eten en drinken.
- Ik gebruik mijn mobiel alleen als dit van de leerkracht mag.

Groepsgesprekken

In elke (bovenbouw)groep van De Violen school vindt met regelmaat een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. In de nieuwsbrief kunnen ouders lezen wat er speelt op school (Manier van de maand wordt genoemd, scholing van leerkrachten en eventueel tips voor thuis).

Ouders kunnen altijd contact met de school, de leerkracht of het KIVA-team opnemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind.

3.2 Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- *Gebeurt het met opzet (intentioneel)?*
- *Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?*
- *Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?*
- *Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?*

Gedragsteam

In het KIVA-team zit een aantal leerkrachten uit verschillende groepen/bouwen, de intern begeleider en een kindercoach (bij de kinderen beter bekend als "KIVA-juf").

Het KIVA-team heeft een ondersteunende rol bij de uitvoering en borging van KiVa. Leden van dit team helpen de groepsleerkracht bij het onderzoeken en oplossen van peestsituaties (deze leerkrachten hebben een training gehad hoe om te gaan met peestsituaties). Verder zorgt het team voor de regel van de maand en de zichtbaarheid van gewenst gedrag en bespreekt de resultaten van de KiVa monitor. Tevens bespreekt het KIVA-team leerlingen die opvallend gedrag vertonen en ondersteunt de leerkracht om het gedrag weer onder controle te krijgen.

De KIVA-juf begeleidt leerlingen individueel of in groepjes en ondersteunt bij emotionele ontwikkeling, gedrag in de groep en werkhouding.

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groepssfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen worden gevraagd of zij kunnen helpen bij het

oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen.

Ouders worden ingelicht dat hun kind pest op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet. Mochten kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

3.3 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De intern begeleider neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin).

4. Organisatie

4.1 Contactpersonen

Het gedragsteam

De Violen school heeft een gedragsteam aangesteld. Het gedragsteam is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten. Het (KiVa)-gedragsteam bestaat uit de volgende leden:

1. Harmke Tor, e-mail: h.tor@violenschool.nl
2. Machiel van de Busse, e-mail: m.vanderbusse@violenschool.nl
3. Monica Vermond, e-mail: m.vermond@violenschool.nl
4. Natasja Lazoe, e-mail: n.lazoe@violenschool.nl
5. Aline Brinkman (kindercoach), e-mail: a.brinkman@violenschool.nl
6. Anne Stuive-Logemann (vertrouwens- contactpersoon), e-mail: a.stuive-logemann@violenschool.nl
7. Chris Bus (vertrouwens- contactpersoon), e-mail: c.bus@violenschool.nl

De vertrouwenspersoon:

Een vertrouwenspersoon is het eerste aanspreekpunt en begeleider voor een klager over ongewenst gedrag. Een vertrouwenspersoon is een laagdrempelige, vertrouwelijke basisvoorziening in de school, waarbij de ene klager professioneel wordt begeleid in de klachtenprocedure en de andere wordt doorverwezen naar de juiste begeleider op school, waar het probleem hoort.

De KiVa-trainer

Wanneer het gedragsteam meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

4.2 Scholing

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben (of volgen op korte termijn) dag één van de STARTtraining van KiVa gevolgd. Zij zijn bevoegd om de KiVa-lessen te geven. De leden van het KIVA-team hebben ook dag twee van de STARTtraining gevolgd. Zij zijn hierdoor bevoegd om de steungroepaanpak uit te voeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in te twee jaar bij te laten scholen in het KiVa-programma.

Één keer per jaar wordt er een (on-line) KIVA-regiobijeenkomst georganiseerd. Ten minste twee leerkrachten van De Violen school nemen elk jaar deel aan deze dag. Tijdens deze dag worden de nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma gepresenteerd. Onze leerkrachten worden tijdens deze dag verder geprofessionaliseerd. We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school zich door blijft ontwikkelen.